

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Van College van B&W

Onderwerp **E-mailbewaring gemeente Lansingerland**

Datum 25 april 2024

Ons kenmerk U24.01708

Geachte raadsleden,

Samenvatting

Om te kunnen voldoen aan de Archiefwet 1995 en de Wet Open Overheid is een aanvullende Selectielijst e-mailbewaring¹ vastgesteld. Vanuit het college van B&W heeft de gemeente Lansingerland de VNG gemandateerd de aanvullende Selectielijst op te stellen. Deze is vervolgens in samenspraak met het Ministerie van OC&W en het Nationaal Archief opgesteld en in juli 2023 definitief geworden met als ingangsdatum 01 januari 2024. Door het verstrekken van het mandaat heeft de gemeente zich gecommitteerd aan het archiveren van e-mail conform de Selectielijst.

Selectielijsten waarden categorieën informatie als zijnde vernietigbaar of permanent te bewaren en staan daarmee aan de basis voor het openbaar en toegankelijk zijn van informatie voor inwoners. Hiermee krijgen inwoners toegang tot gemeentelijk informatie en kunnen daarop anticiperen of participeren in Besluitvormingstrajecten. Onder deze informatie vallen niet alleen documenten, maar ook e-mailverkeer, social media berichten en Whats app verkeer.

Systematiek sleutelfunctionarissen

De Selectielijst e-mailbewaring hanteert de 'sleutelfunctionarissenmethodiek'. Hierbij wordt e-mail van aangewezen sleutelfunctionarissen, veelal functionarissen op strategische plekken in de organisatie, automatisch permanent bewaard. Voor e-mail van medewerkers, niet zijnde sleutelfunctionarissen, geldt een bewaartermijn van zeven jaar, waarna de mail wordt vernietigd. Binnen de gemeente zijn de volgende functies aangemerkt als sleutelfuncties; Gemeentesecretaris, Concerdirecteur, Burgemeester, college van B&W, CISO, Concerncontroller, Functionaris Gegevensbescherming en de Raadsgriffier.

¹ Selectielijst e-mail bewaring gemeentelijke en intergemeentelijke organen 2024, vastgesteld Staatscourant 20927, 19 juli 2023. Automatisch bewaarde e-mailberichten in mailboxen volgens de sleutelfunctie- of Capstone methodiek vanaf 1 januari 2024

De Selectielijst is alleen van kracht voor werkgerelateerde mail en niet voor privé- of anderszins niet-werkgerelateerde mail. Om gebruikers in de gelegenheid te stellen hun e-mailboxen te filteren op privé mail is er een retentieperiode opgenomen van tien weken.

In deze periode hebben gebruikers de gelegenheid om hun e-mailboxen te schonen van privé- en anderszins niet-werkgerelateerde mail.

Het doel van de implementatie van de sleutelfunctionarissen methodiek is tweeledig:

- het bewaren van e-mailberichten zolang de informatie beschikbaar moet zijn voor het behandelen van Woo-verzoeken aan de organisatie en voor verantwoording aan toezichthouders en de gemeenteraad;
- het blijvend bewaren van e-mailberichten van functionarissen op sleutelfuncties omdat zij op belangrijke informatieknoppunten zitten, van belang om het handelen van de organisatie op hoofdlijnen te kunnen reconstrueren.

Impact

De systematiek van sleutelfunctionarissen moet gezien worden als een vangnet. Een vangnet die ervoor zorgt dat van belang zijnde e-mail zonder al te veel inspanning van de medewerker toch bewaard blijft. Immers het bewaren van e-mail is een geautomatiseerde handeling die op de achtergrond plaatsvindt. De sleutelfunctionarissen methodiek is geen vervanging voor de huidige situatie waarbij e-mail wordt toegevoegd aan digitale dossiers in de aangewezen registratiesystemen.

Hoewel de huidige situatie in principe dus niet veel verandert moeten we na de invoering van de sleutelfunctionarissenmethodiek wel met een aantal aspecten rekening houden.

Aspecten op vlak van (taal)gebruik, privacy en openbaarheid van e-mail:

- mail kan tot zeven jaar na dato nog opgevraagd worden op grond van een Woo (Wet Open Overheid) verzoek. Na zeven jaar wordt de mail van medewerkers geautomatiseerd vernietigd;
- voor e-mail van sleutelfunctionarissen geldt een permanente bewaarplicht. Deze mail zal na tien jaar overgebracht worden naar een archiefdienst, hiermee wordt de mail openbaar en in te zien voor geïnteresseerden²;
- het is evident dat het meer openbaar en transparant worden van informatie weerslag heeft op ons taalgebruik. We volgen hierin de handvatten die aangereikt zijn tijdens trainingen heldere brieven en e-mails schrijven.

Raadsgriffier en Gemeenteraad

Ook de Raadsgriffier is aangewezen als sleutelfunctionaris. De selectielijst geldt voor de gemeenteraad als geheel, maar niet voor individuele raadsleden. E-mails die tussen raadsleden onderling worden verstuurd of interne partijpolitieke e-mailberichten vallen buiten de reikwijdte van de Selectielijst. E-mails tussen de raadsleden en de griffier, zoals adviezen van de griffier over motieformulering, vallen wel onder de bewaarplicht en zullen permanent bewaard blijven.

² Ondanks het predicaat 'openbaar' wil het niet zeggen dat alle mail zonder enige bescherming van privacy openbaar wordt gemaakt. Wanneer mail wordt opgevraagd op grond van een Woo verzoek of overgebracht is naar een archiefdienst wordt het gestelde in de Algemene Verordening Privacybescherming (AVG) in acht genomen en worden gegevens geanonimiseerd

In de praktijk betekent dit dat voor e-mailboxen van individuele raadsleden een uitzondering in de Selectielijst is gemaakt, maar dat e-mails tussen individuele raadsleden en de griffier of andere sleutelfunctionarissen wel bewaard zullen worden en vervolgens openbaar worden gemaakt. Deze e-mail wordt dan ook niet meegenomen met het bewaarbeleid. Omdat de Griffier een sleutelfunctionaris is wordt de e-mail wel permanent bewaard, waarbij rekening wordt gehouden met bovenstaande.

Waarborg privacy

De sleutelfunctionarissen methodiek roept vragen op over de privacybescherming. Immers een zakelijke e-mailaccount wordt in de regel ook beperkt gebruikt voor privédoeleinden. En privémail valt niet onder de werking van de Selectielijst.

Om de privacy van medewerkers te beschermen zijn er een aantal maatregelen genomen:

- de mogelijkheid om privémail binnen de vastgestelde termijn van tien weken te verwijderen of elders op te slaan. Na deze termijn worden alle e-mails die niet zijn verwijderd automatisch gearchiveerd;
- binnen de externe privacyverklaring worden inwoners en ondernemers gewezen op de e-mail-archivering via de gemeentelijke website;
- op grond van een Woo verzoek kan er informatie worden gezocht in e-mailboxen. In beginsel verloopt dit altijd via de medewerker, maar wanneer deze niet meer in dienst is of hiertoe niet in staat is dan gelden er protocollen waarin de gemeentesecretaris altijd een beslissende rol speelt. We volgen hierin de huidige Regeling controle en toegang tot digitale communicatie en bedrijfsmiddelen³.

Voorlichting en communicatie

Voor, tijdens en na de implementatie van de sleutelfunctionarissen methodiek is er veel aandacht voor communicatie en voorlichting.

- Zo is tijdens de voorbereidingen de Ondernemingsraad tijdig op de hoogte gesteld en wordt gedurende de loop van het traject regelmatig bijgepraat;
- met de Raadsgriffier is uitgebreid stilgestaan bij de gevolgen en de praktische invulling van de methodiek. Ook de griffier zal betrokken blijven bij het verdere verloop van de implementatie;
- medewerkers zullen continue worden voorgelicht, zowel via de vigerende kanalen als middels ludieke acties;
- voor sleutelfunctionarissen zullen er extra informatiesessies worden georganiseerd;
- nieuwe medewerkers of inhuurkrachten worden middels het arbeidsvoorwaardengesprek voorgelicht over de gevolgen van de invoering van de Selectielijst;
- er wordt momenteel gewerkt aan een voorlichting over de bewustwording van de risico's van het niet op de juiste manier bewaren van informatie en de manier waarop we deze beperken. Deze wordt algemeen toegankelijk via de @work pagina 'Informatiehuishouding op Orde'.

³ Vastgesteld in het college van B&W van 03 oktober 2023

Verwachte implementatiedatum

De ambitie is om per 1 juni 2024 te starten met de e-mailbewaring volgens de sleutelfunctionarissen methodiek.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Mickel Beckers
Gemeentesecretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester